

Preklad Komorou opatrovateliek Slovenska (original nižšie):

Váž.pani
Ursula von der Leyen
Prezidentka Európskej komisie
200 Rue de la Loi
B – 1049 Brusel

Brusel, 17 November 2025

Vážená pani prezidentka Európskej Komisie,

V mene Eurocarers by sme sa chceli podeliť o naše obavy v súvislosti s nedávnym zverejnením pracovného plánu Komisie na rok 2026.

Eurocarers je európska sieť zastupujúca neformálnych opatrovateľov a ich organizácie bez ohľadu na ich vek alebo konkrétne zdravotné problémy. Naše úsilie o obhajoba sú založené na dôkazoch, pretože vykonávame aj rozsiahly výskum, ktorého cieľom je rozvíjať solídne poznatky.

Ako si možno spomínate, naša organizácia má od roku 2015 partnerskú dohodu s DG EMPL Komisie a s potešením podporujeme Komisiu tým, že poskytujeme naše konkrétne vstupy do relevantných politických diskusií a vývoja za posledných 10 rokov.

V nedávnej minulosti Eurocarers zaznamenala množstvo pozitívnych iniciatív EÚ a politický vývoj, ktoré sa výslovne vzťahovali na opatrovateľov a ich potreby, ako napríklad Európsky pilier sociálnych práv, ktorý priamo inšpiroval a viedol k vypracovaniu Smernice o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom z roku 2019. Európska stratégia starostlivosti z roku 2022 bola ďalším vítaným vývojom.

V súčasnosti sa vyvíjajú ďalšie iniciatívy, ako napríklad spoločný súbor nástrojov WHO/Komisie pre opatrovateľov (WHO/Commission Toolkit on Carers) – dôležitá iniciatíva, ktorá má pomôcť zlepšiť životy opatrovateľov a zabezpečiť im lepšiu podporu v ich opatrovateľskej úlohe. Akčný plán proti chudobe (The Action Plan Against Poverty), Stratégia rodovej rovnosti po roku 2025 (the Gender Equality Strategy post-2025) a nový Sociálny akčný plán (the New Social Action Plan) tiež poskytujú užitočné vstupné body pre zlepšenie uznania a situácie opatrovateľov. Netreba dodávať, že Eurocarers tento vývoj srdečne víta.

Hoci sú tieto iniciatívy užitočnými krokmi správnym smerom, je potrebné urobiť viac – a skutočne sa dá urobiť viac. Napríklad:

- Stratégia EÚ v oblasti starostlivosti sa zameriava takmer výlučne na profesionálnych, platených opatrovateľov, na neformálnych opatrovateľov v produktívnom veku alebo na neformálnu starostlivosť ako prekážku „produktívneho“ života. Bolo by dôležité zaoberať sa aj staršími a mladými neformálnymi opatrovateľmi.
- Myšlienka zabezpečiť, aby opatrovatelia nestratili na dôchodkoch a právach sociálneho zabezpečenia v dôsledku poskytovania starostlivosti blízkej osobe, sa ešte dostatočne nerieši. Takéto opatrenia by sa mali stať súčasťou akéhokoľvek finančného úsilia o predchádzanie chudobe a nerovnosti opatrovateľov.
- Rodové hľadisko starostlivosti a opatrovania – pričom ženy sú zodpovedné za väčšinu starostlivosti vo všetkých oblastiach – je stále veľmi relevantné; v tomto ohľade je stále potrebné riešiť kľúčový zdroj nerovností.

Preto nás potešilo, keď sa počas parlamentných vypočutí v novembri 2024 (the November 2024 Parliamentary hearings), výslovne spomenul zámer novej Komisie predložiť Európsku „dohodu o starostlivosti“ (a European ‘Care Deal’), ktorá „rieši situáciu profesionálnych a rodinných opatrovateľov zabezpečením ich platu a ochrany“.

Zdá sa však, že pracovný program Komisie na budúci rok neobsahuje žiadne ďalšie konkrétne opatrenia v oblasti starostlivosti a opatrovania. Odpovede na písomné otázky, ktoré poslanci Európskeho parlamentu predložili Komisii v súvislosti s dohodou o starostlivosti v tomto roku, tiež nepreukazujú žiadny dôkaz o tom, že by sa tento deklarovaný zámer rozvíjal alebo zvažoval.

Eurocarers sa domnievajú, že opatrovatelia bez ohľadu na svoje okolnosti by mali mať v živote rovnaké príležitosti a dosiahnuť svoj plný potenciál ako občania, ako ľudia bez opatrovateľských povinností. Nemali by byť sociálne a ekonomicky penalizovaní v dôsledku svojich opatrovateľských aktivít.

Toto je tiež kľúčové pre hospodársky rozvoj Európy, pretože ekonomická hodnota neformálnej starostlivosti v Európe sa odhaduje na 2,4 až 2,7 bilióna eur, čo predstavuje 2,4 % – 2,7 % HDP EÚ – a predstavuje významnú úsporu pre systémy verejného zdravotníctva. Toto vychádza z ocenenia 72,3 miliardy hodín starostlivosti, ktorú ročne poskytujú neformálni opatrovatelia. Len v Nemecku sa hodnota neplatenej neformálnej starostlivosti odhaduje na viac ako 200 miliárd eur ročne.

Neformálna starostlivosť sa, žiaľ, vo výdavkoch na verejné zdravotníctvo do značnej miery nezaznamenáva, rovnako ako odhady stratených daňových príjmov v dôsledku toho, že ľudia, najmä ženy, sú nútení znížiť alebo sa vzdať plateného zamestnania, aby kompenzovali nedostatočné poskytovanie starostlivosti.

Hlavné výzvy, ktorým čelia systémy starostlivosti – rastúci dopyt po starostlivosti, klesajúca ponuka (profesionálnych a neformálnych) opatrovateľov, problém s kvalitou a finančnou udržateľnosťou – sú rovnaké vo všetkých členských štátoch. Ak sa od opatrovateľov očakáva, že budú naďalej opatrovať – a to sa aj očakáva – bude potrebné v krátkodobom horizonte prijať aktívne opatrenia v mnohých oblastiach politiky, ktoré budú slúžiť na podporu opatrovateľov a na kompenzáciu straty sociálnych a ekonomických príležitostí, ktorým čelia.

Eurocarers by vás preto chceli naliehavo vyzvať, aby ste počas zvyšku vášho funkčného obdobia vyvinuli a stimulovali opatrenia a konkrétne kroky. Radi vám ponúkneme naše odborné znalosti, aby sme aktívne prispeli k zabezpečeniu rozumných politik, ktoré zohľadňujú opatrovateľov.

Vopred ďakujeme za váš záujem a pozornosť,

S úctou,

John Dunne
Prezident

Niekoľko faktov o neformálnej starostlivosti

Opatrovateľ je osoba, ktorá poskytuje – zvyčajne – neplatenú starostlivosť osobe s chronickým ochorením, zdravotným postihnutím alebo inou dlhodobou zdravotnou či ošetrovateľskou potrebou mimo profesionálneho alebo formálneho rámca.

Opatrovatelia (väčšinou ženy!) sú neoddeliteľnou a nevyhnutnou súčasťou poskytovania dlhodobej starostlivosti a organizácie a udržateľnosti systémov starostlivosti:

- 80 % starostlivosti v celej EÚ poskytujú neformálne manželia/manželky, príbuzní a priatelia
- Opatrovatelia budú s rastúcim počtom starších ľudí ešte dôležitejší

Starostlivosť môže byť zdrojom osobnej spokojnosti a emocionálneho uspokojenia. Môže však mať aj náročné zdravotné, finančné, sociálne a pracovné dôsledky:

- v dôsledku stavu osoby, o ktorú sa starajú, môžu vzniknúť dodatočné náklady.
- opatrovateľské povinnosti môžu byť prekážkou vzdelávania a (zotrvania v) platenom zamestnaní;
- pracujúci opatrovatelia môžu byť nútení skrátiť si pracovný čas alebo sa vzdať plateného zamestnania, čím sa zníži ich príjem a nároky na dôchodok.
- starostlivosť môže negatívne ovplyvniť fyzické a duševné zdravie a pohodu opatrovateľov.

Neformálna starostlivosť môže mať vážny vplyv na mladých opatrovateľov, pretože opatrovateľské povinnosti môžu brániť vzdelávaniu, čo znižuje šance v neskoršom živote.

Mrs Ursula von der Leyen
President of the European Commission
200 Rue de la Loi
B – 1049 Brussels

Brussels, 17 November 2025

Dear President,

On behalf of Eurocarers¹, we would like to share our concerns in relation to the recent publication of the Commission Workplan for 2026.

Eurocarers is the European network representing informal carers and their organisations, irrespective of their age or particular health issues. Our advocacy efforts are evidence-based, as we also carry out robust research, working towards sound knowledge development.

As you may recall, our organisation has enjoyed a partnership agreement with the Commission's DG EMPL since 2015 and we have been pleased to support the Commission by providing our specific input in relevant policy debates and developments over the last 10 years.

In the recent past, Eurocarers has seen a number of positive EU initiatives and policy developments explicitly referring to carers and their needs, such as the European Pillar for Social Rights¹, which directly inspired and led to the development of the 2019 Directive on Work/Life balance. The 2022 European Care Strategy was another welcome development.

Currently, other initiatives are being developed, such as the joint WHO/Commission Toolkit on Carers -an important initiative to help improve the lives of carers and ensure they are better supported in their caregiving role. The Action Plan Against Poverty, the Gender Equality Strategy post-2025, and the New Social Action Plan also provide useful entry points for improving the recognition and situation of carers. Needless to say, Eurocarers warmly welcomes these developments.

However, while these initiatives are useful steps in the right direction, more needs to be done – and more can indeed be done. For instance:

- The EU Care Strategy's focus is almost exclusively on professional, paid carers, on informal carers of working age or on informal care as a barrier to a 'productive' life. It would be important to also address older and young informal carers.
- The notion of ensuring that carers do not lose on pensions and social security rights as a result of providing care to a loved one is not yet addressed sufficiently. Such measures

¹ www.eurocarers.org

should become part and parcel of any financial effort to prevent carers' poverty and inequality.

- The gender perspective of care and caring – with women being in charge of most of the care across the board -is still highly relevant; a crucial source of inequalities still needs to be addressed in this respect.

This is why we were pleased when, during the November 2024 Parliamentary hearings, explicit reference was made to the new Commission's intention to come forward with a European 'Care Deal', *"addressing the situation of professional and family carers, by ensuring they are paid and protected."*

However, next year's Commission work programme does not seem to include any further specific action on care and caring. Replies to Written Questions, tabled by MEPs to the Commission with regard to the Care Deal during this year, also do not show any evidence of this stated intention being developed or considered.

Eurocarers believe that carers, whatever their circumstances, should enjoy the same opportunities in life and achieve their full potential as citizens as people without caring responsibilities. They should not be socially and economically penalised as a result of their caregiving activities.

This is also critical for Europe's economic development, as the economic value of informal care in Europe is estimated to be between **€2.4 and €2.7 trillion**, representing **2.4%–2.7% of the EU's GDP** - and a major saving for public health systems. This is based on valuing the 72.3 billion hours of care provided annually by informal caregivers. In Germany alone, the value of unpaid informal care is estimated to exceed € 200 billion annually.

Sadly, informal care is largely unrecorded in public health expenditure, as are estimates of lost tax revenues as a result of people, particularly women, forced to reduce or give up paid employment in order to compensate for failing care provision.

The main challenges facing care systems – a growing demand for care, a declining supply of (professional and informal) carers, a quality and financial sustainability issue - are consistent across all member states. If carers are expected to continue to care – and they are - active measures will need to be taken in the short-term in a number of policy areas serving to support carers and to compensate for the loss of social and economic opportunities they are faced with.

Eurocarers would therefore like to urge you to develop and stimulate measures and specific actions during the remainder of your term. We will be happy to offer our expertise to actively contribute, ensuring sound policies that take account of carers.

With many thanks in advance for your interest and attention,

Yours sincerely,

John Dunne
President

Some facts about informal care

A carer is a person who provides – usually – unpaid care to someone with a chronic illness, disability or other long-lasting health or care need, outside a professional or formal framework.

Carers (mostly women!) are an inherent and indispensable part of long-term care provision and of the organisation and sustainability of care systems:

- 80% of care across the EU is provided informally by spouses, relatives and friends
- Carers will become even more important with the growing number of older people

Caring can be a source of personal satisfaction and emotional gratification. However, it can also have challenging health, financial, social and employment consequences:

- there can be additional costs as a result of the condition of the person they care for.
- caring responsibilities can be a barrier to education and (staying in) paid employment;
- working carers may be forced to reduce their working hours or give up paid employment, thereby reducing their income and pension entitlements.
- caring can negatively impact carers' physical and mental health and well-being. informal care can have a serious impact on young carers as care responsibilities can get in the way of education, which reduces chances in later life.